

ANALÝZA

Z dat Českého statistického úřadu vyplývá, že ceny elektřiny vzrostly meziročně o 33,6 procenta, plyn zdražil o 59,8 procenta. Nárůst nákladů vede k tomu, že přibývá firem, které jsou nebo budou ve ztrátě, přestože minulé roky vykazovaly zisk. Ředitel sekce hospodářské politiky Svazu průmyslu a dopravy (SP ČR) Bohuslav Čížek poukázal ve vyjádření pro ČTK na to, že fatální bude navyšování nákladů zejména pro firmy v sektorech s vysokou spotřebou energií – tedy například sklárny, keramičky nebo slévárenské firmy. Dopady zvýšených nákladů se pak podle prezidenta Hospodářské komory Vladimíra Dlouhého přitom nemusí projevit nyní, ale až v budoucnu. Firmy mají totiž většinou energii nasmlouvanou dopředu. V nadcházejících obdobích ale budou některé podniky nuceny uzavřít nové smlouvy, a to za nových cen. Podle Dlouhého se podnikatelé zároveň potýkají s tím, že někteří dodavatelé mnohdy odmítají dodávky elektřiny a plynu zajistit, protože mají obavy z výkyvu cen na trhu. Dodávky většího množství energií za situace, kdy cena může v řádu týdnů klesat či stoupat o desítky procent, mohou být proto pro mnohé z obchodníků s energiemi v dlouhodobém horizontu likvidační. Cena 1 MWh při roční smlouvě se na energetické burze v Lipsku v polovině září pohybovala okolo 500 eur. Loňský rok šlo tentýž objem sehnat za pětinu.

Skutečnost, že se špatná ekonomická situace podnikatelů ještě neprojevila naplno, dokazují i statistiky z insolvenčních soudů. Počet zahájených insolvencí se oproti loňskému roku dokonce snížil přibližně o 10 procent. Hospodářská komora však varuje, že do konce letošního roku očekává propouštění u 18 procent firem. V případě velkých podniků s více než 500 zaměstnanci má jít až o 27 procent zaměstnavatelů, které se chystají propouštět. Poprvé po několika měsících tak nastane situace, kdy firmy plánují více zaměstnanců propustit než jich přijmout.

PROBLÉMY V POTRAVINÁŘSTVÍ, GASTRONOMII...

Pojďme se blíže podívat na potravinářský segment. Drtivá většina potravin zdražuje o desítky procent. Světlou výjimkou snad mohou být jablka či mrkev, které naopak meziročně zlevnily. Obecným problémem, tedy nejen v daném oboru, je nemožnost promítnutí zdražování do ceny konečného produktu v plné výši. Obrovským nebezpečím ohrožujícím celý segment je však především nenahraditelnost plynu jinými energiemi.

Šimon Hamerský, generální ředitel švýcarského potravinářského holdingu Polak International, jehož právní agendu mj. i v souvislosti s krizí zajišťují v CEE Attorneys, k tomu uvádí: „Pro většinu potravinářského průmyslu, stejně jako pro náš způsob výroby potravin, tzn. vaření a aseptické zpracování, je plyn skoro nenahraditelný pro výrobu páry. Elektřina ho v požadované intenzitě nenahradí. Existují varianty s LTO, což je ale velký krok zpět vzhledem k životnímu prostředí.“

Plyn je pak nenahraditelný i v rámci výroby produktů dodavatelů potravinářského průmyslu. Lihovarník Martin Žufánek pro Forbes rozkryl, že zatímco ho jedna půllitrová

lahve od Skláren Moravia dříve stála 15 korun, nyní musí nakupovat kus za 50 korun. Žufánek si přitom může dovolit zvýšené náklady přenést částečně na své spotřebitele. Jiní ale tu možnost nemají. Sklárny Moravia tak namísto boje o odběratele za několikanásobné prodejní ceny plánují na podzim zavřít. Za současných cen energií se jim zkrátka nevyplatí dále fungovat.

Vysoké ceny energií a související nárůst cen komodit pak dopadají v rámci výroby obalů pro distribuci potravin i na dalšího klienta CEE Attorneys, světovou trojku ve výrobě energetických nápojů, společnost Hell Energy. Jaroslav Dušek, CEO společnosti, doplňuje: „Naše továrna na výrobu obalů (hliníkové plechovky) a stáčecí linky jsou plně závislé na elektrické energii. Vývoj cen energií nás jako výrobce velmi zásadně ovlivňuje. K tomu je potřeba připočítat prudké zdražení surového hliníku, které se meziročně zvýšilo o 100 procent. A to i přesto, že kupujeme a používáme již recyklovaný hliník, díky čemuž garantujeme, že naše plechovka je ze 70 procent vyrobena z recyklátu. Snižujeme tak podíl CO2 při výrobě o 60 procent.“

Problémem je i samotné zasmluvnění dodávek energií. Šimon Hamerský popisuje vlastní zkušenost: „V březnu nám byl vypovězen řádný dodavatelský kontrakt a nebylo možné najít náhradního dodavatele za pevnou cenu. Toto vede k tomu, že jsme na spotových cenách, které se mění na denní i hodinové bázi, a my v podstatě se stejnou intenzitou rozhodujeme, jestli kupovat elektřinu přímo, anebo ji vyrábět z našich vlastních plynových generátorů.“ Jaroslav Dušek pak připomíná, že energie nejsou jen elektřina či plyn, ale také pohonné hmoty: „V neposlední řadě je dalším negativním faktorem růst pohonných hmot a naše přímá závislost na distribuci. Veškeré vstupní náklady vykazují nárůst, který nejsme schopni pokrýt a dochází tak ke zdražení našich výrobků pro odběratele (B2B), kteří zdražení přenáší na finálního spotřebitele. Tento trend nás netěší, ale bohužel nás k němu nastalá situace nutí.“

Extrémní nárůst cen energií vážně komplikuje podnikání i v gastronomii. Samozřejmě se k tomu přidávají i různé post-covidové jevy, zejména pak obrovský problém nedostatku personálu. CEE Attorneys řadu let zastupuje přední pražský gastro-vinařský podnik Vinograf, jehož výkonná ředitelka Kateřina Holna uvádí: „V současnosti máme čtyři lokace se samostatnými smlouvami na energie. V případě jedné menší provozovny se nám už zvýšily zálohy na elektřinu na více než 400 procent, v dalších provozovnách čekáme nárůst koncem roku, kdy končí roční fixace. Naše největší provozovna Vinograf na Senovážném náměstí v Praze má standardní platbu za energie na úrovni vysokých desítek tisíc korun měsíčně. Pokud nám energie vyrostou čtyřnásobně, bude to jistě znamenat zásadní zásah do hospodaření firmy a nepochybně také zásadní vliv na ceny našich služeb.“

... I VE STROJÍRENSTVÍ

Obdobné problémy jako v potravinářství a gastronomii nalezneme opravdu napříč obory. Strojírenský průmysl není